

**UNGE
OG
ALKOHOL**

INDLEDNING

Teksterne i dette afsnit kommer tættere på unge og alkohol. Det betyder på den ene side, at de unge selv kommer til orde om, hvorfor der drikkes, og i hvilke sammenhænge alkohol indgår. Og det betyder på den anden side også, at psykologien kan komme med nogle svar på, hvad gruppens magt betyder for unges forbrug af alkohol.

I de to første tekster præsenteres socialpsykologiske forklaringer på, hvordan mennesket påvirkes af sociale relationer og andres forventninger. I begge tekster er omdrejningspunktet Ringstedsforsøget.

I teksten "Socialpsykologiske forklaringer" er der tale om en kort teoretisk indføring i socialpsykologi. I "Performativ Ungdom" kommer vi tæt på Ringstedsforsøgets socialpsykologiske konklusioner. Flemming Balvig, der har stået i spidsen for forsøget konkluderer, at de unge presses til at drikke mere for at være "in" i gruppen og leve op til dens forventninger. De unge er performative, fordi de søger at leve op til forventningerne for at opnå status. De unge er også mere konforme – tilpasningsdygtige – fordi de vil gå rigtigt langt for at få gruppens accept.

Samfundsvidenskabsfolk og psykologer taler i dag om en ny socialkarakter, at især yngre mennesker udviser narcissistiske træk, fx i form af svingende selvfølelse, identitetsproblemer og et problematisk forhold til andre.³⁹ Det betyder ikke nødvendigvis, at unge er mere syge end tidligere, men det kan have som konsekvens, at de unge dels må kompensere for den svingende selvfølelse ved at opnå gruppens anerkendelse og dels har vanskeligt ved at komme kontakt med andre mennesker uden at blive nervøse.

³⁹ Bo Møhl i "Den nye psykologihåndbog" s. 331f, Gyldendal 2005

Nogle forskere ser de narcissistiske forstyrrelser som hovedproblemet i vores kultur, andre mener problemet overdrives. Trods forskernes uenighed, peger alt dog i retning af, at problemet skal tages alvorligt. *"Jeg har så mange hæmninger. Og lige så snart jeg står og er ædru, så kan jeg ikke finde ud af og tale (..) at have en ordentlig samtale med et andet menneske, som jeg ikke kender, eller som jeg ikke kender skidegodt. Og hvis jeg har fået lidt af drikke, så, jamen der er ikke den ting jeg ikke ved, altså hold da helt op og jeg er simpelthen så god til at tale med folk"*. Sådan siger Nanna, gymnasieelev i 3.g, i et interview om hvordan beruselse gør det nemmere at komme i kontakt med andre unge. Michael Voss bringer uddraget af interviewet med Nanna og tre andre unge københavnske gymnasieelever i artiklen "Alkohol skaber kontakten i byens natteliv", der går tæt på fester og alkohol, hvorfor unge drikker og i hvilke sammenhænge drikkeriet foregår. Artiklen bygger på en undersøgelse af københavnske gymnasieelever, der er udarbejdet af to specialestuderende fra RUC. Ifølge de specialestuderende er alkohol simpelthen forudsætningen for succes i nattelivet.

I teksten *"I drikker jer mod til"* fortæller unge fra Frankrig, Italien og USA om deres syn på danske unges måde at feste på. Gennem disse unge kan du både få indblik i, hvad der ifølge dem er særegent for danske unges festkultur og hvordan unge fra andre sammenlignelige lande håndterer alkohol og festkultur.

I *"Kenneth og Anders om alkoholen"* præsenteres Kenneth og Anders, begge er de 18 år. De går henholdsvis på HTX og handelsskole i Slagelse. De fortæller om deres forhold til alkohol. Kenneth drikker til fester, men har ikke helt afklaret sit forhold til det at drikke.

Anders derimod drikker slet ikke, fordi han ikke har brug for alkohol for at komme i stemning.

I *"Drengene fra Parken"* præsenteres en del af en alkoholkultur på et forstads gymnasium. Steen Beck har interviewet nogle drenge fra gymnasiet, som kommer i Parken. Parken er et grønt areal bag et indkøbscenter, hvor nogle elever både uden for og i skoletiden mødes for at have socialt samvær. Synsvinklen begrænses til fire af de drenge, der jævnligt kommer i Parken, også i skoletiden for at drikke alkohol. Teksten giver et sjældent indblik i en alkoholkultur, der er styret af drengene og deres maskulinitetskoder, nemlig at drikke øl. Drengene fra Parken er formentlig ikke repræsentative for gymnasieeleverne som helhed, idet gruppen af såkaldte "diskotekstyper" og en del af pige- og drengegruppen ikke repræsenteres af denne Park-kultur.

I teksten *"Unge drikker med stor fornuft"* får vi et indblik i Kirsten Thue Skinhøjs undersøgelse, der er af lidt ældre dato. Kirsten Thue Skinhøj har undersøgt alkoholkulturen i en pige- og drengegruppe fra et gymnasium og en drengegruppe 'ishockey-gruppen'. Hun konkluderer, at unge bruger alkohol til at skabe sig et frikvarter og

ikke i øvrigt har problemer med at styre deres eget og hinandens forbrug af f.eks. alkohol. Teksten er tænkt som et diskussionsoplæg i forhold til om der er sket ændringer i unges risikoadfærd siden 1994.

I *"Alkoholmisbrug kan begrænses"* gives et indblik i, hvordan alkohol opfattes i forskellige kulturer. Teksten sætter også fokus på forskellige kulturelle normer i forhold til alkohol, og normerne omkring indtagelsen af alkohol er langt fra entydig. Derudover belyses, hvordan beruset adfærd kan ændre sig med tiden, nogle gange meget hurtigt, men også at beruset adfærd som regel holder sig inden for de grænser, der gælder i pågældende samfund. I teksten præsenteres psykologiske undersøgelser, der kaster lys over "tænke/drikke"-fænomenet, altså at det er vigtigere hvad individet tænker om alkohol end hvad det drikker af alkohol, når vi skal forstå, hvad der styrer den berusede adfærd.

I *"Hvad er efter min mening afgørende for at man drikker"* præsenteres brudstykker af et interview med 1.g.-elever på et gymnasium i udkanten af Storkøbenhavn. Det er eleverne, der selv formulerer de bagvedliggende forklaringer på, hvorfor der drikkes.

SOCIALPSYKOLOGISKE FORKLARINGER

"Andre styrer vores handlinger". Det siger højskolelærer og forfatter til flere bøger om psykologi Finn Abrahamowitz i en artikel om magtens udfoldelse i det daglige liv.⁴⁰ Ifølge Abrahamowitz er begreber som 'den frie vilje' og 'den frie tanke' relative, fordi vi som mennesker vil accepteres i de grupper, som vi vil tilhøre. Finn Abrahamowitz siger endvidere i artiklen, at det er netop derfor, "*andre kan styre vores handlinger, tanker og følelser. Det kunne tyde på, at en af de vigtigste motiver til vore handlinger er at blive værdsat af den eller de grupper, hvor vi gerne vil værdsættes. Vi søger accept. Jo stærkere, vi søger accept, des stærkere indflydelse har gruppen på os*".⁴¹ Det handler tilsyneladende om magt, og hvem der sætter normerne og forventningerne i gruppen.

Socialpsykologien fokuserer netop på samspillet mellem individet og andre, på hvordan individet påvirkes af bl.a. familien og de grupper, han/hun vil tilhøre, mht. normer, roller og gruppemekanismer. Selvom socialpsykologerne er uenige indbyrdes, er de dog enige om, at et menneskes adfærd og handlinger kun forstås fuldt ud, hvis man ser det i samspil med andre individer.⁴² Gruppens bevidste og ubevidste adfærd og rolleforventninger har på den måde en langt større rolle, når vi skal forstå menneskers handlinger i et moderne samfund. Gruppens adfærd og magtfordeling spiller formentligt også en afgørende rolle, når vi skal forstå unges alkoholadfærd.

I Ringstedforsøget fokuseres der også på den helt grundlæggende socialpsykologiske mekanisme, at mennesket forsøger at leve op til forventninger fra andre som tillægges betydning i bestemte situationer.⁴³

40 Finn Abrahamowitz: Andre styrer vores handlinger, Samvirke/December 1996

41 Martin Levander: Anvendt psykologi, side 210-230

42 Steen Beck & Stine Reesen: Festkultur og rusmidler i gymnasieskolen, 2004

43 Flemming Balvig m.fl.: Ringstedforsøget, 2005

Nære venner har altså en langt større betydning end perifere relationer. Alligevel er det ikke de faktiske, men de oplevede forventninger, der er afgørende for de unges signalfærd i forhold til hinanden. Hvad så hvis der er forskel mellem forventningerne, som individet retter mod sig selv, og de forventninger, han/hun mærker rettet mod sig fra f.eks. de nære venner? Det kan føre til sociale overdrivelser og flertalsmisforståelser. Sociale overdrivelser betyder, at individet tror, at der er flere der f.eks. drikker meget alkohol end det faktisk er tilfældet. Flertalsmisforståelser betyder, at individet tror, at det er de fleste der f.eks. drikker uhæmmet meget alkohol, selvom det i virkeligheden er de færreste, der gør det. Årsagerne til de sociale overdrivelser og (flertals)-misforståelser blandt unge skal ifølge Ringstedforsøget søges i tre forklaringer.⁴⁴

1. Medierne viser i overvejende grad unge som asociale og konforme, selvom det ikke er et retvisende billede.

2. Menneskets selektive perception gør, at vi har fokus på det særlige, fx subkulturer, afvigende tendenser osv., der i virkeligheden er marginaliserede grupper.

3. Vigtigheden af den såkaldte "overfladeadfærd", der gør at vi foretager os noget på overfladen, f.eks. praler med, at vi har været meget fulde eller udviser en beruset adfærd uden at have drukket særligt meget.

Ifølge Ringstedforsøget er der fare for, at disse "falske virkelighedsbilleder kommer til at fungere som selvopfyldende profetier" og derved som forklaring på drikkeri osv. blandt unge. Forståelsen af de socialpsykologiske mekanismer og ikke mindst betydningen af de oplevede forventninger er altså afgørende, når vi skal sætte fokus på unges forhold til alkohol.

44 Anf. værk af Balvig m.fl., side 221

SPØRGSMÅL

1. Kom med eksempler på hvor gruppen, f.eks. klassen, har haft magt over din såkaldte ”frie vilje”.
2. Kom med eksempler på, hvor nære venner har haft magt over din ”frie vilje”.
3. Giv eksempler på sociale overdrivelser, som du kender til.
4. Giv eksempler på flertalsmisforståelser, som du kender fra din hverdag.
5. Hvorfor er der ifølge Ringstedforsøget fare for at de sociale overdrivelser og flertalsmisforståelser kan komme til at fungere som selvopfyldende profetier?
6. Dilemma:
Du bryder dig ikke om beruset adfærd, men fornemmer alligevel, at der er forventninger til dig fra nære venner om at drikke igennem. Hvad gør du?
 - Drikker igennem, fordi vennerne forventer det.
 - Undlader at drikke, men udviser beruset adfærd.
 - Praler med at have drukket mere end du i virkeligheden har.
 - Står ved, at du ikke ønsker at være beruset.
 - Andet. Begrund dit svar!

PERFORMATIV UNGDOM - RINGSTEDFORSØGET

Hvad siger Flemming Balvig, der har stået i spidsen for Ringstedforsøget?

Af Steffen Hagemann

SKUESPIL

*Unge tør ikke bare slappe af og være sig selv. Selv sammen med de nærmeste venner spiller de skuespil og forsøger at være ligesom de andre. Og ungdomsoprøret er helt væk, de unge vil bare være ligesom de voksne.*⁴⁵

Et liv som ung i dag er et liv, hvor det hele tiden gælder om at sende de rette signaler. Man skal være på, med og in, og man skal være lige som de andre. Det presser de fleste unge ud i forstillelse og skuespil og fører blandt andet til, at mange drikker mere og oftere, end de har lyst til, bare for at være med. Det er den profil – der bliver tegnet af ungdommen i bogen "Ringstedforsøget – livsstil og forebyggelse i lokalsamfundet".

"I Danmark har vi en performativ ungdom, der i sit valg af aktiviteter og adfærd forsøger at leve op til de forventninger, den oplever rettet mod sig fra venner og forældre med henblik på at opnå status, anerkendelse, accept og medlemskab", lyder skudsmålet i bogen.

"Det har overrasket os, hvor mange der har den opvisningsadfærd – også overfor deres nærmeste venner – hvor tit og hvor langt ned i detaljerne den gør sig gældende. Man får hurtigt fornemmelsen af, at det er sådan et skuespil, de spiller i forhold til hinanden. Man er nervøs eller prøver at skjule det eller spiller op", siger Flemming Balvig.

Det lyder da lidt trist.

"Det er meget trist. Men samtidig skal der ikke så

meget til at fjerne det. Og når der ikke skal så meget til, så er det, fordi de ikke selv har det godt med det. De ved godt, at de spiller en rolle. De vil jo helst bare slappe af og være sig selv." Men det er svært, når det er så enormt vigtigt for dem at blive accepteret. "De føler, at hvis de ikke accepteres af de andre, så er de totalt lost. Den del skal være i orden."

Konforme. Men de unges billede af sig selv er ikke, at de vil gå ganske langt for at få de andres accept.

"Vores indtryk er, at de oplever sig selv som meget individualistiske. Men det er de altså ikke, når man kigger på dem udefra og ser på, hvad der er styrende for deres handlinger. Der er de måske mere konforme end nogensinde", siger Flemming Balvig.

Der findes også en gruppe unge, der forsøger at være anderledes – med for eksempel piercinger og tatoveringer. Her er der også tale om unge, som eksperimenterer mere med hash og hårde stoffer end gennemsnittet.

"De unge vil gerne skille sig ud. De vil gerne vise, at de har en speciel identitet. De vil gerne fremstå som nogen, der tør noget, der tør at være anderledes. Det interessante er, at man i samme gruppe også finder den performative stil. At man alligevel på mange måder følger forestillingen om, hvad de andre gør. Når man piercer sig eller laver lignende ting, er det nærmest et tillæg til det at gøre som de andre".

Det tegner et billede af en ungdom, der er konform, selv når den afviger?

"Lige præcis, men det er en ungdom, der er konform

⁴⁵ Uddrag af artikel i Børn & Unge nr. 14, årgang 2005 – fagblad for pædagoger og klubfolk organiseret i BUPL

og retter ind efter voksenverdenen. Det går ud på at vise sig voksen. De forbinder det at være voksen med at bruge rus- og nydelsesmidler af forskellig karakter. Det er ikke en ungdom, der er i oprør, hverken i forhold til hinanden eller i forhold til samfundet og de voksne”, pointerer Flemming Balvig.

”Fremtrædelsesformerne kan se ud, som om de er i

modsætning til samfundet, netop med narkotika og hash, men når man ser på, hvorfor de gør det, og den funktion det har, så er det i dyb overensstemmelse med samfundets udformning. Det er ikke en ungdom, der er på vej et andet sted hen. Tværtimod er det en ungdom, der gør præcis det samme i deres vaner og dagligdag og i forhold til hinanden, som er karakteristisk for voksne”.

SPØRGSMÅL

1. Hvad vil det sige, at vi i Danmark har en performativ ungdom?
2. Hvorfor er unge i dag mere konforme end nogensinde ifølge artiklen?
3. Hvorfor drikker de unge ifølge Flemming Balvig?
4. Kan du genkende billedet af de unge i dag som konforme og performative, der spiller skuespil for at få accept i gruppen? Begrund dit svar.
5. I hvilken grad mener du, at der sammenhæng mellem ønsket om at være ”in” og indtagelsen af alkohol? Begrund dit svar.

ALKOHOL SKABER KONTAKTEN I BYENS NATTELIV

Af Michael Voss

Når man taler om unge og alkohol har man en tendens til at fokusere på karakteren og hyppigheden af de unges forbrug. Men der er en anden side, der er vigtig at få med i billedet af de unges alkoholforbrug - nemlig, hvorfor de unge drikker, og hvilke sociale sammenhænge drikkeriet indgår i. Det er emnet for Michael Voss' artikel. I artiklen beskrives, hvorledes alkohol indgår som en central komponent i en gymnasieklasses sociale liv.

Livet leves om natten og fortælles om dagen. Og alkohol er forudsætningen for det rigtige natteliv. Alkoholen er hovedingrediensen i gruppens fælles opvarmning, inden man begiver sig ud i byen, og den er redskabet til at lirke det personlige panser op og få tungen på gлед, så man kan kontakte og kommunikere med fremmede - og opnå det ultimative mål med nattelivet: at score. Det er det billede, som Ida Ebbesen og Niels Ulrik Sørensen (IE/NUS) tegner af københavnske gymnasieelever i deres historiespeciale fra RUC, 1997: "Det æstetiserede selv - identitet og køn blandt unge i samtidens massekultur".

Beretningen om de københavnske gymnasieelever er baseret på gruppe- og individuelle interviews. Hovedparten af eleverne fra en 3.g klasse har deltaget, og specialeforfatterne har udvalgt fire af dem som hovedpersoner i fortællingen i specialets kapitel "De unges deltagelse i nattelivet". De fire hovedpersoner, Sofie, Nanna, Sune og Nis var mellem 17 og 19 år, da de blev interviewet. Ida Holten Ebbesen, cand. mag. i historie og kommunikation, arbejder i dag som journalist. Niels Ulrik Sørensen er i dag Ph.d.-studerende, tilknyttet Center for Ungdomsforskning.

Fester som forberedelse

For de fire hovedpersoner - og for de fleste i klassen - er fester ikke bare en aktivitet, der foregår på visse

af ugens aftener. Det er den vigtigste fælles aktivitet uden for skoletiden, og festerne sætter også dagsordenen for samværet i skolen. Med specialets ord er nattelivet "det altdominerende centrum for klassens opmærksomhed i det daglige."

Frem til kort før det tidspunkt, hvor interviewene blev gennemført, var det de private fester, ofte klassefesterne, som fredag og lørdag aften blev brugt til. Men omkring afslutningen af 2.g og begyndelsen af 3.g flytter interessen sig hen imod byens natteliv.

De unge lægger selv op til, at klassefesterne har været en slags forberedelse på det virkelige ungdomsliv i byen: "For ungdomslivet har tilsyneladende sin adfærd og sine omgangsformer, som de vordende unge skal lære. Allerede klassefesterne i folkeskolen opleves af mange som en del af en nødvendig udviklingsproces, før de er klar til at træde ud i det natlige liv i byens ungdommelige rum," skriver IE/NUS.

Private fester

Nogle af de unge foretrækker stadig de private fester. Sune fortæller således: "Jamen i 9. klasse gik jeg kun til fester, der var med klassen eller lige i nærheden og sådan noget (...). Jo ældre man bliver, jo mere får man lyst til at gå til fester og holde fest også." De to kvindelige hovedpersoner, Sofie og Nanna, har for længst valgt de private fester fra og går i byen fredag og lørdag og gerne oftere.

Med enkelte undtagelser i klassen er det fælles for de unge, at de opbygger deres identitet som individer og som unge gennem deltagelsen i byens natteliv: "I hvert fald fremstår nattelivet som et fixpunkt for de unges fortællinger om deres tilværelse, som den udfolder sig i disse år. Og nattelivet giver tilsynela-

dende oplevelser nok til, at dets betydning bevæger sig ud over byens natlige arena og langt ind i de unges hverdag,” skriver IE/NUS.

Alkohol-opvarmning

Inden de unge tager i byen for at feste, skal der varmes op. Det er en fast del af mønsteret, at de mødes i mindre grupper hos en af deltagerne, først og fremmest for at drikke.

IE/NUS forklarer det således: ”Opvarmningen har næsten karakter af rituelle begivenheder, der tilsyneladende skaber en overgang fra de unges dagligdag i de velkendte og forudsigelige rammer til nattens møde med byens ukendte menneskemasser.”

I Sunes mund lyder det således: ”Så drikker vi, og vi har jo alle mulige øl-lege, og bare snakker.” Bo er mere kortfattet: ”Druk og druk”, og Sofie forklarer: ”Jeg kan bedst lide at være fuld, når jeg tager i byen. Jeg synes ikke, det er skægt, når jeg er ædru.”

Alkohol åbner op

For de unge er alkoholen en nødvendig forudsætning for at være i stand til at indgå i nattelivet og agere, som de selv og andre forventer, de agerer. Først og fremmest gør beruselsen dem i stand til at åbne sig op og komme i kontakt med fremmede. Nanna forklarer det således. ”Jeg har så mange hævninger. Og lige så snart jeg står og er ædru, så kan jeg ikke finde ud af at tale. ... at have en ordentlig samtale med et andet menneske, som jeg ikke kender, eller som jeg ikke kender skidegodt. Og hvis jeg har fået lidt at drikke, så, jamen der er ikke den ting, jeg ikke ved, altså, hold da op, og jeg er simpelthen så god til at tale med folk.”

De to specialeforfattere opsummerer de unges ud-

sagn om dette således: ”Dagligdagens vane med at lægge afstand til fremmede, at lukke af overfor de anonyme ansigter på gaden, optræder i nattelivets kontekst som hævning, som en manglende evne til at kommunikere på byens præmisser. Her er det normen, at de unge mødes og trodser fremmedheden. Alkoholen giver dem styrken til at slække på dagligdagens krav om tryghed og genkendelighed.”

Gruppe-trygheden

Men opvarmningen og den fælles druk er også med til at opbygge en fælles atmosfære, inden man går i byen. Her kan man bl.a. forberede sig på at åbne op over for fremmede ved at åbne op over for vennerne. ”Fordi så kommer man ligesom lidt ind på folk, og så er det ikke sådan noget... altså så er man ikke sådan et stykke fra hinanden, men så er man her, og så kan man have det sjovere sammen. Fordi så kan man finde ud af at være lidt mere... sig selv over for dem,” siger Nanna. Opvarmningsfællesskabet bæres med ud i byen, hvor de unge som regel følges ad i grupper, der helst skal være forholdsvis store. To-tre venner er ikke nok.

Gruppen danner en tryk basis. Nis beskriver det således: ”Altså, der sidder hele tiden nogen. Man behøver ikke gå rundt sådan ’hvor er der nogen, jeg kan snakke med’, eller føle sig alene eller sådan noget. Der, der er det bare op at hente øl, og så ved man, at der sidder nogen dernede og holder et eller andet område, hvor man kan have sin base, og så kan man gå ud og danse, og... Det er ret fedt.”

Et overfladisk spil

Men de unge isolerer sig ikke i gruppe-trygheden. Det er her, at de - hver for sig, rustet og løsnet af alkohol - kan vove sig ud og møde de fremmede. Mødet med andre hidtil ukendte mennesker holder sig normalt til

de helt overfladiske relationer, som Nis beskriver som "sådan noget rigtigt fuldemandsnak". Nanna går dog indimellem videre: "Jeg synes, det er meget skægt, hvis man møder sådan et fremmed menneske og bare stå og udsørge folk, altså spørge om enormt personlige ting."

Men også for Nanna er det et overfladisk spil, der ikke har til formål at lære den anden at kende og fastholde en forbindelse, og IE/NUS konkluderer: "Omgangsformen i byen synes ikke i sig selv at invitere til samtaler blandt de fremmede og endnu mindre til længere bekendtskaber. Udviklingen af egentlige venskaber er således en sjældenhed."

Scoring som mål

Fører samtalen med de fremmede ikke til nære venskaber, så er den til gengæld vejen til seksuelle relationer. Med hjælp af alkoholen har de unge drukket sig mod til at bryde fremmedheden og indlede den kontakt, der stort set kun handler om det modsatte køn, og hvis dagsorden konstant er forsøget på at score.

Der skal etableres seksuelle relationer, men de skal være flygtige og uforpligtende. "Det er lige som om, at når man scorer, så har man opnået sit mål. Det er lige som om, det er lige så meget et spil, fordi hvis du scorer, så er du ikke ude på måske at få et forhold eller et eller andet," siger Sune.

IE/NUS skriver: "Det er selve det at nå målet, at overskride grænsen fra den potentielle til den realiserede scoring, der fremstår som det centrale. Et eventuelt videre forløb er ikke relevant for dette spil."

De forklarer også: "De ser den seksuelle relation som byturens optimale realisering, men den manifesterer sig samtidig som et egentligt krav, en norm, der er determinerende for kommunikationen mellem de unge, og som de ikke kan undslippe. Scoring er og

bliver tilsyneladende det højeste mål i byens natlige ungdomssfære."

Identitet via genoplevelse

Når scoring er målet, er det logisk, at det også er den succesfulde scoring, der giver prestige i klassen. Sune har erfaret det således: "De kunne godt finde på at sige 'godt gået'. Det er ligesom om, at så får man på en eller anden måde respekt eller sådan noget lignende." Og Nanna beskriver selv drivkraften i en periode, hvor hun har været sammen med mange fyre, som et forsøg på selvbekræftelse som kompensation for ringe selvtillid.

Under alle omstændigheder er weekendens natteliv hovedtemaet for samtale og samvær i skolen den følgende uge.

"For både pigerne og drengene synes det at være en - velkommen - selvfølge, at den, der har afsløret en seksuel oplevelse, er sikret en position som klassens midtpunkt langt ind i ugen," skriver IE/NUS.

Gennem den fælles 'narration' får byen en betydning for den enkeltes identitet. Specialeforfatterne mener ligefrem, at weekendens seksuelle oplevelser først for alvor får deres betydning for den enkeltes selvopfattelse gennem den fælles genoplevelse sammen med venner og kammerater i klassen bagefter. Den fælles tolkningsproces er afgørende for de unges oplevelser i byen, og omvendt er klassesamværet i høj grad defineret af disse oplevelser.

Afrunding

Opsummerende om nattelivet, om de seksuelle relationers bidrag til de unges selvverd og om alkoholens rolle skriver IE/NUS:

"De har i løbet af deres tidlige pubertetsår måttet gennemgå et forløb, hvor de har lært kunsten at feste og indtage alkohol, mens de ventede på, at de blev gamle nok til at kunne gå rigtigt i byen. Deltagelse i byturene udgør altså kulminationen på dette forløb,

den udgør en demonstration af, at de unge har forladt deres tilknytning til barndommens trygge rammer. De har fået styrke og selvtillid til at konfrontere massen af fremmede - en styrke, som de unge cementerer i opvarmningens fællesskab, hvor alkoholen giver

yderligere mod til at tage skridtet ud blandt byens andre unge anonyme ansigter. Kulminationen på de unges udvikling kan imidlertid skærpes yderligere. (...) Deltagelse i det seksuelle spil synes tillige at være en nødvendighed..."

SPØRGSMÅL

1. Hvilken betydning har festerne for de unge?
2. På hvilken måde kan alkohol bidrage til at styrke de unges selvværd? Hvad er det der giver prestige i klassen?

I DRIKKER JER MOD TIL!

Af Lene Byriell
Ung/2003, nr.1

Måske er du en af dem, der sagtens kan styre dit alkoholforbrug, eller måske drikker du slet ikke. Men vidste du, at danske unge har Europarekord i druk? En undersøgelse fra 1999 (ESPAD rapporten) viste, at danske 9. klasses elever har prøvet at drikke sig fulde både tidligere og flere gange end unge fra alle andre europæiske lande. Der bliver knappet langt flere øl op til de danske fester end til dem, der foregår i fx Sverige, Italien og Portugal.

Men hvor smart er det nu at drikke sig fuld, før festen endnu er begyndt? Hvor lækker synes de andre, du er, når du er stiv? Og har man det egentlig sjovest, når man vælter rundt? UNG har spurgt nogle unge, der kommer fra andre dele af verden, hvad de tænker om deres danske venners måde at feste på.

Susan, Coralie og Rosario er udvekslingsstudenter med AFS Interkultur. De bor hos hver deres værtsfamilie og følger undervisningen i den lokale skole. Deres ophold i Danmark varer ca. 11 måneder.

Coralie Viaud, 18 år:

Det, jeg tænkte over, da jeg første gang var til fest i Danmark, var, at de unge drak mange øl. Jeg snakkede med en dreng, der havde drukket fire øl, og det var jeg overrasket over - jeg drikker højst en øl. For i Frankrig, hvor jeg kommer fra, er øl ikke noget, ret mange unge drikker, det er nemlig ret dyrt. Vi drikker mere spiritus - vodka og den slags.

Før i tiden blev folk virkelig chokeret, hvis en fransk pige drak sig fuld. Men det har ændret sig - i Frankrig er det nu blevet mere accepteret, at unge drikker. Det kommer selvfølgelig an på, hvem man er, og hvem man er sammen med. Hvis man går til fest hver lørdag, drikker man jo mere, end hvis man ikke så tit går ud.

Til gengæld drikker man sig stadig ikke fuld, når man er ude i byen, fx på en café - det er kun noget, man gør, når man er privat sammen med nogle venner, der kender én godt. Det hænger sammen med to ting:

I Frankrig er det sådan, at den, der passer baren, ikke vil servere for én, hvis man begynder at blive for fuld, især ikke hvis man er ung. Så bliver man bedt om at gå hjem. Og i Frankrig skammer man sig over det, hvis man har været rigtig fuld. Man undskylder, hvis man har været pinlig og fx sagt dumme ting.

Vi har nok en lidt anden mentalitet - vi lægger mere vægt på, at man skal have kontrol over sig selv. Her i Danmark siger folk bare 'Nå ja, jeg var fuld i går' det er ikke noget, man er flov over, det er accepteret - selvfølgelig alt efter hvilke normer, der er i den gruppe, man tilhører. Mine venner og jeg drikker nok lidt mindre end de danske unge, jeg har mødt, og vi drikker kun i weekender og i ferier - ikke på hverdage.

Rosario Borasso, 17 år:

Jeg blev virkelig overrasket, da jeg begyndte at gå til fester her i Danmark, og næsten alle var fulde. Jeg har spurgt mine venner, hvorfor de drikker så meget. De siger, det er fordi, at alt er sjovere - og alle mennesker er sjove - når man er fuld. Jeg tænkte, at jeg også hellere måtte prøve at drikke, når de nu sagde, det var så sjovt. Men det synes jeg altså ikke, det var - man kan for eksempel ikke danse, når man er fuld.

Jeg tror, de danske unge drikker sig fulde, fordi de vil skifte mentalitet - så er de ikke så generte mere. Det oplever jeg i hvert fald med pigerne. Når de er fulde, kommer de hen til mig, siger hej og alt muligt og vil snakke om en masse ting. De er ikke særlig generte. Men næste dag i skolen siger de ikke noget - så er de generte igen.

Men man kan ikke rigtig snakke med pigerne, når de er fulde - de kan næsten kun grine, fordi 'alt er sjovt'. Jeg synes, de bliver lidt dumme, når de er fulde. Jeg mener ikke, at de er dumme til dagligt, men det er den virkning, alkohol har på dem.

I Italien, hvor jeg kommer fra, er der også nogle unge, der drikker sig fulde, men ikke så mange. Vi drikker for det meste kun en lille smule, men ikke for at blive fulde. Vi kan godt gå til en privat fest, hvor vi hygger os og har det sjovt, selvom der kun bliver serveret sodavand.

Når jeg er til fest her, kan jeg sagtens drikke en øl eller to. Men når jeg drikker en øl, så drikker de andre måske en kasse øl! Jeg kan godt forstå, at drengene kan drikke meget, mange af dem er jo store og har stærke kroppe, men pigerne chokerer mig altså, når de drikker mere end mig.

Susan Gerber, 17 år:

Jeg kommer fra USA, og der drikker man normalt slet ikke, før man er 15 år. Når man er 16, er der flere, der begynder at drikke lidt, men ikke så meget, som danske unge drikker i den alder.

Første gang jeg var til fest, blev jeg virkelig overrasket over den måde, danske unge drikker på. Det er, som om det at drikke sig fuld er en del af jeres festkultur.

Det virker nogle gange, som om de ikke helt ved, hvor meget de har fået at drikke. De har måske siddet ned og drukket en del "små grå" eller shots, og når de så rejser sig, er de meget fulde.

Der er mange drenge, der ikke rigtig tør snakke med mig - i hvert fald ikke på engelsk. Når de så har drukket, tør de godt komme hen til mig, og så siger de en hel masse på 'fuldemandsengelsk' - det er også meget godt, for jeg kan slet ikke forstå deres danske, når de er fulde. Men det er sjovt, for næste dag, når jeg så møder dem igen, er det som om de slet ikke kan huske, vi har snakket sammen.

SPØRGSMÅL

1. Hvad siger de tre udvekslingsstudenter fra Frankrig, Italien og USA om danske unges alkoholkultur?
2. Hvorfor drikker danske unge alkohol ifølge de tre udvekslingsstudenter?
3. Hvad siger det om de danske unges forhold til sig selv og andre?
4. Hvad er forskellen på alkoholadfærden i ovenstående lande og Danmark, og spiller det en rolle i vurderingen af danskernes alkoholkultur?

KENNETH OG ANDERS OM ALKOHOLEN

Af Monica C. Madsen
Ung/2003, nr.1

Kenneth har drukket tæt, men syntes det blev for ensformigt altid at være stiv. Anders rører aldrig øl eller sprut, selvom vennerne drikker.

Kenneth Kristensen, 18 år. 1. år, HX, Slagelse

- De sidste par år har jeg været vild med at feste... jeg plejer at være den, mange ringer til torsdag fredag for at høre, hvor der sker noget i weekenden, og jeg har givet den fuld gas og drukket hæmningerne væk for at få gang i den et par gange om ugen. I starten var det nok med et par øl for at få den op at køre, og til sidst endte det tit med, at der røg en halv eller hel flaske sprut ned, når jeg var til fest.

Men så begyndte det at blive utroligt ensformigt altid at være så stiv... når du drikker så meget så tit, ryger det sjove ved det - du ved præcist, hvad der kommer til at ske hver gang: Du starter med at lægge en god bund hjemme hos en af vennerne, så tager I en taxa til festen, og du ender med at vælte stinkende stiv rundt og sige så mange åndssvage ting, at dine chancer for at score ryger et kæmpe hak ned, for der er ikke mange piger, som synes, at det er vildt charmerende. Og dagen efter har du så mange tømmermænd, at du ikke orker noget som helst.

Så siden nytår har jeg skruet kraftigt ned for blusset og er blevet meget mere fornuftig. Jeg går stadig til fest, og jeg er stadig sammen med mine venner, som drikker, men jeg nøjes selv med en hyggebajer eller to.

Jeg har det ret sjovt og kan stadigvæk godt skabe feststemning og hygge mig. Jeg har også flere gange nøjes med at drikke 3-4 øl og gå hjem klokken 1, fordi jeg er begyndt at arbejde om søndagen - og det er fedt ikke længere at have tømmermænd hver eneste

søndag. Kun cirka 1 gang om måneden fyrer jeg den rigtigt af, og det nyder jeg faktisk meget mere, for nu er det at være fuld blevet noget særligt igen.

Måske lyder det som om, at jeg er blevet lidt kedelig, men det er faktisk sjovere at nøjes med en hyggebajer end at være på megadruk konstant. Flere af de andre, jeg plejer at feste meget med, er også begyndt at drikke mindre. De synes ligesom mig, at det er mere tjekket at tænke sig ordentligt om, når man drikker, tror jeg.

Anders Christian Salomonsen, 18 år. Går på handelskole i Slagelse

- Jeg rører aldrig øl eller sprut, selvom alle mine venner drikker, når vi er sammen i weekenden. Jeg kan ikke se nogen mening med at blive fuld: Jeg har det jo skide sjovt alligevel, når jeg er til fest eller sidder ovre på tanken med de andre fra skolen til fredagsdruk. Jeg er også altid med til at spille ølspil, når vi varmer op hjemme hos en af os - jeg bunder bare en cola i stedet for.

Det er ikke fordi, at jeg har noget imod, at man drikker - det siger mig bare ingenting: Jeg er altid i kanongodt humør, og selvom de andre bliver fulde, føler jeg ikke, at jeg er udenfor. Så jeg har ikke rigtig brug for at drikke mig ind i en anden stemning.

Alle, jeg kender, respekterer fuldt ud, at jeg ikke drikker. Da jeg startede i min nye klasse på handelskolen sidste år, var der nogen, som sagde, 'Arj, det passer sgu da ikke, hvor plat'. Men så snart de lærte mig at kende, syntes de pludselig, at det er fedt, at jeg ikke drikker.

Måske fordi jeg lever ud fra, at det vigtigste er at nyde

mit liv og være mig selv i stedet for at gøre alt for at ligne de andre. Jeg er også vild med at snakke med andre, og hvis nogen hænger med hovedet, får jeg dem tit til at grine og komme i godt humør. Så jeg sidder aldrig alene og føler mig uden for...

Hvis jeg var mere stille og genert, kan det godt være, at jeg ville få lyst til at drikke lidt for at være med. Og når jeg bliver ældre, kan det da godt være, at jeg får

lyst til at drikke for hyggens skyld. Men indtil nu har jeg ikke haft lyst til det.

Jeg har overhovedet ikke noget imod, at de drikker. Bare de ikke roder sig ud i store problemer, og bare de er sig selv og vælger at drikke, fordi de har lyst til det og bliver glade af det - ikke fordi de føler sig presset til det for at virke seje og blive accepteret af de andre.

SPØRGSMÅL

1. Hvorfor er Kenneth blevet træt af altid at være stiv?
2. Hvorfor drikker Anders ikke?
3. Er det synspunkter, som du også genkender fra din klasse? Begrund dit svar.

DRENGENE FRA PARKEN

Af Steen Beck og Stine Reesen

Artiklen er et led i en større undersøgelse af festkultur og rusmidler i gymnasiet.¹

Parken

Ikke langt fra skolen ligger Parken, et grønt område bag et indkøbscenter. Parken er et sted, hvor eleverne har socialt samvær. Når drengene skal forklare, hvorfor Parken er så attraktivt et sted, taler de om, at det er 'noget andet', men det er noget andet i relation til andre sider af skolen og ikke noget helt andet end skolen. Parken er altså både skole og ikke-skole. Skole er det, fordi Parken er et eksklusivt sted for skolens elever. Ikke-skole er det, fordi der er tale om ikke-undervisning og om en verden, hvor lærere ikke har adgang.

Parken bruges forskelligt alt efter ugedag og årstid. Først og fremmest bruges stedet om fredagen, når vejret er godt. Man kommer efter skoletid, og mange bliver til kl. 22 om aftenen og bruger stedet til at hygge, snakke, synge, lege ølstafet, drikke osv. Stedet er også populært på hverdage i den varme del af året. Nogle elever kommer også i Parken i skoletiden. Typisk er det i frokostpausen, i mellemtimer og i forbindelse med fællesforedrag.

En af drengene fortæller, at han kommer der flere gange om ugen, specielt om onsdagen, hvor han og andre går derhen i frokostpausen:

Mellemtimer kan man fristes af, for nu ved man, der er en mellemtime, og så gør man det. Hvorimod det store frikvarter som er lige så stort som en mellemtime, der gør man det ikke normalt, fordi der føler man, det er et frikvarter. Men om

onsdagen efter det store frikvarter har vi gymnastik bagefter. Det er en time, man ikke skal koncentrere sig så meget om, så man føler ikke, man er så uforskammet over for skolen ved at tage en øl der. Så er det meget hyggeligt. Så går vi tit derned om onsdagen i det store frikvarter. Men det er ikke mere end en enkelt øl, max.

Hvor mange, der egentlig kommer i Parken, er lidt usikkert. Om fredagen i den varme sæson kommer der op til 200. I vintersæsonen bruges stedet også af en lille gruppe drenge (efter deres eget skøn ca. 20 personer), både fredag og til hverdag. Men der er ikke mange, der bruger det i skoletiden i vinterhalvåret:

Vi er nogle af dem, der går tiest i Parken - og der er altså ikke særlig mange mennesker der. Vi er nogle af de eneste, der gør det. Så problemet kan ikke være så udbredt.

Senere i interviewet viser det sig dog, at fænomenet er mere udbredt end som så. En af drengene fortæller, at hvis der er en i klassen, der har fødselsdag, så tager klassen i Parken, og der bliver drukket mere end en øl.

Det interessante i denne undersøgelses perspektiv er, at alkoholindtagelse og Parken hænger helt og aldeles sammen. Eller med en af drengenes ord: '... når man går i Parken, så drikker man øl. Øl og Parken hænger sammen'. En af de andre drenge siger:

Øllene er lidt samlingspunktet for menneskene dernede. Og det er klart, at hvis man er der om sommeren, så bliver man ved med at drikke. Om vinteren, der drikker man måske en eller to, og så går man hjem, fordi man pissefryser. Man tager ikke derned og drikker en øl og bliver der uden at drikke - det er der ikke så mange, der gør.

¹ Festkultur og rusmidler i gymnasieskolen af mag.art. Steen Beck og cand.mag. Stine Reesen. Rapporten kan downloades fra DIG's hjemmeside. www.dig.sdu.dk/forskning/forskningsprojekter/rusmiddelprojekt

At blive en del af kulturen

Ifølge drengene opstod Parken som et fredagsmødested, hvor man fik en fyraftensbajer. Først senere udviklede det sig til et sted, der også bruges på hverdage. Men ellers fortaber oprindelsen til Parken sig i historiens tåger. En af drengene har en bror, som er 26 år, og da han gik på skolen, var Parken der ikke. Så der skydes på, at den vel er 7-8 år gammel. Men i drengenes bevidsthed betyder det sådan set bare, at Parken var der, da de begyndte på skolen, og i den forstand har den altid været der:

Al den tid vi har været her, har der bare været sådan: Man har bare drukket øl, når man har været der. Sådan har det altid været - og så fører man det videre.

At Parken er en institution, der var der, da drengene begyndte på skolen, betyder, at den fra begyndelsen har været en helt integreret del af elevernes bevidsthed om, hvilken slags sted, skolen er. De havde hørt om stedet, allerede inden de begyndte i gymnasiet. To af drengene kendte det gennem ældre søskende, og en tredje hørte første gang om det til en introduktionsaften på skolen:

Når man spørger, hvordan skolen er, så fortæller de jo ikke om lektierne, men om de sjove ting, og det var altså Parken.

En af drengene fortæller, at indføringen i parkkulturen for hans vedkommende skete meget hurtigt. Den fandt sted på den første skoledag i l.g.:

Der første der sker, er, at man bliver hevet ned i Parken, og så er der virkelig - første skoledag, der tager alle ned i parken efter introduktionen - og der kan jeg huske, at jeg drak mig fuld.

Drengene taler med en vis stolthed om Parken. En af dem fortæller, at "om sommeren er det et større

trækplaster end mange skolers 'Parken', og en af fornøjelserne i løbet af foråret er at træne til den store ølstafet, som hvert år afholdes af eleverne på fire skoler."

God og dårlig stil

Der knytter sig mange symbolske betydninger til Parken. Det er et sted, hvor der etableres kollektive identiteter på forskellige niveauer. Drengene taler igen og igen om 'god stil', som er det, man skal have for at være helt og fuldt medlem af den kultur, der udfolder sig i Parken.

Drengene opfatter langt fra sig selv som fyldebøtter, alkoholikere, outsiders eller lignende. De opfatter sig ikke som oppositionelle i forhold til noget system. De gør tværtimod meget ud af at understrege, at deres forbrug er kontrolleret og ikke forstyrrer skolen. En af drengene siger, at 'folk er meget bevidste om, hvad de gør', og han fortsætter:

Der er også noget med, at der er stilet at gå i Parken. Det er god stil at gå i Parken. Hvis man kommer med tømmermænd dagen efter, er det ikke god stil. Men det der med bare at tage sig sammen i kulden og gå ned en fredag, det er god stil, som vi siger.

I den forbindelse skelnes der knivskarpt mellem Fredagsparken og Hverdagsparken. Når der er Fredagspark, drikker man sig ofte fuld, det gør man ikke, når man går i Hverdagsparken.

Drengene giver i den forstand udtryk for en meget høj moral på egne vegne. På den anden side understreger de, at man jo ikke kan garantere for, at der ikke er nogen, der falder igennem, når man tager en øl i skoletiden. Der kan, med en af drengenes ord, 'være en enkelt, der har drukket for meget, hvis en hel klasse har været dernede'.

En anden dreng gør også opmærksom på, at når der er fødselsdag i Parken i skoletiden, kan der godt ryge lidt mere ned:

Hvis du får de der tre øl, og går til time bagefter, så kan du alligevel godt mærke det.

Ifølge drengene hersker der selvjustits i Parken. Noget kan man ikke gøre noget ved, fx at man sviner og derfor ind imellem bliver smidt væk af de ansatte i storcentret ved siden af. Men når nogle bliver for fulde og dumme, griber kammeraterne ind:

Vi kan godt slås for sjov. Sidste år var der nogle, der var ved at blive alvorlige omkring slåskampe. Og det var noget, man gik sammen for at stoppe, for det hører slet ikke hjemme her.

Den helt afgørende forskel eksisterer mellem dem, der hører til i Parken, og dem, der ikke gør det. Drengene tematiserer det først og fremmest som en forskel på dem, der kommer i Parken, og de af skolens elever, der kommer på et nærliggende diskotek. Denne gruppe kaldes af drengene for diskotekstyperne og de popsmarte, og de er ikke respekteret. De mangler simpelthen 'fornuft' og respekterer ikke skolen, fordi de drikker sig fulde torsdag aften:

Det er nogle mere fornuftige mennesker, der tager i Parken. Fornuftige på den måde, at vi går derned, og så drikker vi sgu' ikke mere end en øl. På diskoteket skider man på undervisningen.

De elever, som kommer på diskoteket, er hinsides modsætningen mellem dårlig og god stil. Som en af drengene forklarer det:

Dårlig stil taler man om til vennerne, der er inden for. Dem, der tager på diskoteket, er ikke gode nok til at være enten god eller dårlig stil. Det er noget helt andet.

Det helt centrale element i Parkens kultur er øldrikningen. Man går simpelthen ikke i Parken, hvis man ikke skal have øl. For drengene er der en klar sammenhæng mellem køn og øl. Øl er en markør for maskulinitet: Hovedsageligt er det et ølsted - og det er hovedsageligt drenge, der drikker øl.

Inden for drengegruppen er systemet klart:

Man må godt komme med andet, men så kan der godt falde en bemærkning om, at det er dårlig stil, men det er mere, hvis det er drenge, der drikker noget andet.

Som en af drengene formulerer reglen: "Tager man en sodavand, er det dårlig stil".

Pigerne er dog fredet i forhold til disse kategorier. Bacardi Breezer accepteres, hvis det er en pige, der drikker den. Den hører sammen med at være pige, så derfor kan denne forskel ikke bruges til at definere noget mere eller mindre attråværdigt, men er snarere knyttet til en kønsforskel.

Drengene har også udviklet mere specifikke forskelsmarkører, men de har lidt svært ved at forklare, hvorfor de har gjort det. Flere af dem tilhører en gruppe, hvor man drikker Bjørnebryg, som er en stærk øl:

Jeg ved ikke rigtig hvorfor - jeg drikker fx kun Bjørnebryg, og det er 8,3. Så drikker jeg så også mindre, men øllene er stærkere. Men det er ikke generelt - det er mest bare i vores klasse. Det er dårlig stil blandt os venner, hvis man tager en normal pils i stedet for en stærkere en. Det er ikke noget med at drikke to pils - men det er noget med det, man køber. Stilen i det.

Sandsynligvis skal opbygningen af stil i forhold til forskellige ølsorter ses i sammenhæng med behovet for at finde kollektive markører, der adskiller dem, der

tilhører inderkredsen, fra dem, der tilhører yderkredsen. Der tales i det ovenstående om 'vennerne' ('den hårde kerne') og 'klassen' som kollektive enheder, der danner forskel mellem 'os' og 'dem'.

Klassen fremstår mange steder i drengenes udlægning som en helt afgørende kollektiv enhed. Der er klasser, som kommer i Parken, og der er klasser, der ikke gør det:

Det er helt klart med alle de nye. Der er nogle af drengene, som altid er dernede. Eller tit. Og det er der ligesom tradition for. Også i vores klasse. Så er det ofte, at vi er i Parken om fredagen i hvert fald. Og så er der klasser, som aldrig gør det.

Social kultur og undervisningskultur

Vi kommer til at tale om, hvorfor man egentlig drikker. Drengene mener, at man mister sine hæmninger. På spørgsmålet om, hvorvidt de da har hæmninger, svarer en:

Normalt er der egentlig ikke noget, der hæmmer. Men det er noget med at gøre noget ud over det normale. Og hvis man så gør det i fællesskab, og alle er fulde og glade, så har man det sjovt. Man laver ting, man normalt ikke gør.

På skolen går man til den. Det er i hvert fald drengenes opfattelse af stedet. Og Parken er kun en af de måder, hvorpå eleverne viser, at de godt kan lide fest og knald-på. En af drengene udtrykker det på den måde, at "det virker generelt for eleverne, at der er bare lidt mere gang i den". En anden siger: *Jeg oplever lidt til cafeerne her på skolen, i modsætning til mange andre gymnasier, der er fest og knald-på-agtig stemning her. Det er lidt mere hyggeligt og socialt end andre steder. Sådan er det også lidt nede i Parken. Der bliver ikke lagt låg på noget. Man synger og danser og råber og skriger og hygger sig (...). Der er gang i den.*

Ifølge drengene har et sted som Parken derfor stor betydning for det sociale miljø på skolen. En af drengene siger, at "det virker styrkende på sammenholdet, at man står dernede og snakker". Det er fællesskabet, det at høre til et sted, der betyder noget:

Man lærer også bedst folk at kende, når man har noget, man er fælles om.

Og så er det et sted, hvor man slipper for lektierne: *Lave noget helt andet end at terpe - man kunne lige så godt spille fodbold. Bare lave noget andet.*

I ovenstående citat skal man måske hæfte sig ved sammenligningen med fodbold og dermed ved, at Parken tilbyder drenge, som ikke har sportsinteresser, et fællesskab med nogle af de samme kvaliteter som sportsklubben. Det er lektiefrit område, piger spiller ikke den store rolle, i hvert fald ikke som kulturbærere, der er nogle samværsritualer, hvor man kan vise, hvad man duer til på andre måder end i timerne. Sammenligningen er naturligvis interessant, fordi den "sunde" sport og den "usunde" øldrikning her bringes på samme formel og tydeligvis appellerer til de samme behov og længsler.

Som sagt udgør miljøet i Parken langt fra en modkultur, hvor man tager afstand fra skolen. Drengene taler om skolen i positive vendinger. Man skal ikke overdrive, men man skal også have det hyggeligt, et ord, som går igen mange gange i samtalen.

Jeg synes det er hyggeligt. Det er dejligt. Og det er også grunden til, at man ikke skal møde op beruset - man har selv valgt det, og et eller andet sted er man uforskammet overfor undervisningen, hvis man mødte meget beruset op til undervisningen eller var i Parken og ikke kom resten af dagen. Man skal holde det på et punkt, hvor det ikke har så stor indflydelse på skolen. Jeg synes, det er en god del af skolen at have sådan en ting, og have en kultur omkring det. Det gør det ekstra hyggeligt. Man kan

ikke bare drikke sin øl ved busstoppestedet - den skal drikkes i Parken. Der er det der fællesskab eller hygge omkring det.

Drengene har lidt sværere ved at forholde sig til, om det, de gør, er godt i forhold til undervisningen. De kan godt se, at der må være grænser, og de mener også selv, at de respekterer disse med deres gode stil. Grundlæggende mener de imidlertid, at det må være op til den enkelte elev at definere sine grænser:

Man skal selvfølgelig ikke være så fuld, at man spolerer undervisningen for andre. Men hvis man ikke kan følge med, så er det sgu' ens egen sag. Jeg har det lidt sådan: Lærerne synes ikke det er fedt, at vi går derned, men de gør heller ikke noget for at stoppe det. Der er jo ikke nogen, der kommer ned og tjekker. Du skal være rimelig beruset, for at du får en af de der sedler og folk begynder at lægge mærke til dig.

Drengene har svært ved at se, at der skulle være nogle træthedsmæssige konsekvenser af Parken, og de afviser derfor en mulig sammenhæng mellem læringsparathed og alkoholpåvirkning.

Til gengæld kan de nok se en sammenhæng mellem en meget social elevkultur og larm i timerne:

Vi har meget larm i vores klasse, fordi vi er så sociale i forhold til hinanden. Det er en skidt ting, men omvendt så ... Man kender hinanden, og der er ikke noget med, at man er bange for hinanden - så føler man sig veltilpas og begynder at snakke. Hvis man føler sig jeg vil ikke sige for veltilpas - der kommer måske en del larm. Så må man have noget selvdisciplin. Det medfører det nok.

Dette kan imidlertid også vendes til det gode:

På den anden side er det lettere at få sig selv op

om morgenen, hvis man skal et sted hen, hvor man ved, der er et godt socialt liv.

Det er tydeligt, at drengene taler om skolen på to niveauer. På den ene side er der skolen som en uformel social kultur. Den sætter de stor pris på. På den anden side er der skolen som en formel undervisningskultur. Drengene kan godt se, at den skal være der, men det er den første, der giver dem lyst til at gå i skole. Efter at de et stykke tid har snakket om, hvor meget det sociale miljø betyder, spørger interviewereren, om undervisningen da ikke betyder så meget. En af drengene siger:

Ikke alverden. Nej. Den betyder - jeg kan godt se, at den skal være der. Og det er også fornuftigt, at man skal sidde og høre på den. Men altså - rent livsindholdsmæssige ... Grunden til at jeg kommer her, jeg ville nok gøre det uden det sociale, men jeg føler meget mere glæde på grund af det sociale. Og jeg finder ikke glæde i undervisningen - jeg føler den nødvendig. Også for at komme videre i livet. Men glæden ved at komme her er helt klart kun det sociale.

En af de andre forsøger sig med denne formulering:

Undervisningen er hovedtingen. Men grunden til at man glæder sig, er det sociale.

At mange elever prioriterer et rigt socialt liv og måske ikke har det helt store faglige ambitionsniveau, har lærerne ifølge en af drengene accepteret.

De er faktisk meget venlige. Vores lærere er meget moderate. De har noget imod, at vi larmer i timerne. Eller anden uro. Men det der med, at man har 1. december [en dag, hvor eleverne går i Parken i skoletiden] er ikke noget, de lægger stor vægt på.

Det sociale miljø er helt afgørende for drengene, og

undervisningen accepteres som noget, der følger med, hvis man vil have et godt ungdomsliv med perspektiver i forhold til fremtiden.

Drengene er klar over, at deres "stil" ikke ville blive accepteret på en almindelig arbejdsplads:

Dreng 1: Forskellen er, at i [erhvervslivet] tjener du penge til firmaet, her skal du kun tilegne dig selv viden. Og du har selv valgt denne uddannelse, og hvordan du så vil tackle den, det må du selv finde ud af.

Dreng 2: Firmaet er afhængigt af at vedkommende fungerer og ikke sidder og er pissefuld. Hvor - hvis jeg vælger at gå ned i Parken og gå fuld til time, så er det mit eget problem. Det behøver ikke at gå ud over undervisningen, at jeg er fuld.

Dreng 3: Men man får også anmærkning, hvis man er fuld i undervisningen. Og er det oftere end en gang. bliver man også hevet til samtale. Den der ene øl, den bliver jo så accepteret eller ikke bemærket. Og vi er ungdommen - vi skal ligesom leve livet, inden vi ...

Drengene kan for så vidt godt forstå, at der er forbud mod at drikke i skoletiden. En af drengene siger, at han er helt på det rene med, at der skal være forbud mod at drikke i skoletiden. Man skal bare se gennem fingrene med, at det alligevel sker, så længe det ikke udarter. Og det er sådan, han mener, at det er:

Det er en god nok regel. Jeg synes ikke, man skulle ændre den til, at man må. Selvom man gør det. Der skal også være konsekvenser, hvis man kommer beruset tilbage, eller det kan mærkes. Men så længe det er på et niveau, hvor det ikke er værre, end det er, så kan man godt sige, at man skal se lidt igennem fingrene med det. Når det ikke er et større problem, end det er.

Efter drengenes mening går det udmærket på den

måde, at der er nogle regler, som bliver overtrådt inden for visse grænser. Sådant et system fungerer udmærket. Derimod forholder de sig meget kritisk til alle tendenser til moralsk forargelse, ikke mindst fra skolens side. De mener faktisk, at skolen har brug for Parken, for det gode sociale miljø trækker elever til skolen, og skolen accepterer efter deres mening i realiteten, at Parken bliver brugt som trækplaster:

Der var introaften her i januar, og de værter [elever, som præsenterede skolen] stod ikke og talte om ekskursioner årligt, de talte om, at der er så og så mange fester og så og så mange cafeer. Og det er en del af kulturen. Der blev ikke lagt skjul på, at det er sådan her, at tingene foregår. Og det må administrationen på en eller anden måde have godkendt. Hvis det foregår på sådan et arrangement, så er det jo fint nok (...). Der bliver ikke lagt skjul på, at det er det, der foregår. Når eleverne mødes, er det som oftest for at drikke...

Drengene mener også at kunne konstatere, at gymnasier jævnt hen accepterer, at elever har et afslappet forhold til alkohol i miljøet omkring skolen:

Altså, når jeg ser gymnasierne reklamere for sig selv... I stedet for at der står: Her får du en god uddannelse, så står der en eller anden pige sådan her [viser maven frem], og vi holder fede fester. Når du har sådan nogle arrangementer, så tiltrækker du alligevel folk, for gymnasiet, det er bl.a. studieturen og festerne og sådan noget. Det er en kæmpe bonus, for ellers er der ikke...

Det, der ikke 'er', kommer frem andre steder i interviewet. Der er efter drengenes mening ikke nogen elever, som vil gå på en skole, hvor undervisningen fylder 'for meget' og det sociale miljø 'for lidt'. Så i deres øjne har de faktisk en mere eller mindre stiltiende aftale med skolen om, at der skal være plads til begge dele, selvom det også er tydeligt, at det er

lærerne og ledelsen, der 'sælger' skolens officielle formål og eleverne, der, fx til introarrangementerne, 'sælger' dens uofficielle kultur.

I forbindelse med forholdet til autoriter kommer vi også ind på, hvad forældrene siger til et fænomen som Parken. Det generelle billede er, at forældrene ved en smule, men langtfra alt om Parken:

Dreng 1: Jah - min far ved godt, mine forældre er skilt, og min far ser jeg ikke så meget. Og ham gør det ikke så meget, at jeg fortæller det til. Min mor ved godt, at jeg kan gøre det på en hverdag - men ikke i frikvarteret.

Dreng 2: Jeg tror ikke, de er helt klar over, hvor udbredt det er. Men de ved godt, at engang imellem tar man en øl efter skole. Ellers så er det ikke noget... Det bryder de sig som regel ikke om.

Dreng 3: Nu min storebror - han har ofte præsteret at komme fuld hjem hen ad seneformiddagen. Der har sikkert også været nogle hverdage iblandt. Der har mine forældre bare rystet på hovedet og grinnet lidt af det - det er jo ham, det går ud over. Det er lidt deres holdning. Ingen tvivl om at de ville blive bekymret over, at man kom hammerfuld hjem på hverdage - men fredage...

Dreng 1: Fredagen er ok.

Dreng 4: Mine forældre har sagt, at det er fint, at jeg gør det, så længe jeg kan passe mine lektier. De ville først blive bekymret, hvis jeg kom hjem med dårlige karakter og de kunne se, at det var et problem, hvis jeg drak for meget.

Parken er altså en frizone, en frizone fra undervisning, lærere og forældre.

SPØRGSMÅL

1. Hvad er god og dårlig stil i Parken?
2. Hvorfor drikker de unge i Parken?
3. Er der forskel på pigernes og drengenes alkoholadfærd i Parken?
4. Hvad betyder mest for de unge: Det sociale miljø eller undervisningen?
5. Kan du genkende drengenes begrundelser for deres alkoholadfærd? Begrund dit svar.

DE UNGE DRIKKER MED STOR FORNUFT

Gennem 18 måneder har cand.psych. Kirsten Thue Skinhøj fulgt ni grupper af unge i alderen 16-25 år, når de gik på værtshus og til fester. 'Ungpigegruppen', 'ishockeygruppen', 'rockmusikgruppen' og alle de andre har overbevist hende om, at de unge er gode til at styre deres eget og hinandens forbrug af alkohol og hash. De har faktisk bedre og stærkere normer end forældregenerationen, siger Kirsten Skinhøj.²

Drikker kun i weekenden

- En af de grupper, jeg kom i kontakt med, var en ungpigegruppe, der går i gymnasiet sammen. Typisk for dem – som for mange andre unge i samme situation er, at de kun drikker ved weekendens fester og værtshusture. De har prøvet at drikke ved fødselsdage i ugens løb, men hurtigt opdager, at de så ikke kunne honorere kravene i skolen dagen efter. De blev for sløve og det 'gad de ikke mere'.

Pigerne adskilte sig fra drengene i undersøgelsen ved ikke at straffe hinanden med vrede eller latterliggørelse, hvis nogen drak for meget. Det var ikke nødvendigt. Den enkelte pige straffede sig selv hårdt med ærgrelser og selvbebrejdelser.

Jeg fik også god kontakt til 20 gutter, der spiller ishockey på næsten professionelt plan og går i byen

sammen. Som pigerne drikker de kun lejlighedsvis, men en gang om måneden tager de en ordentlig druktur en fredag eller lørdag. Forudsætningen er, at de ikke skal spille kamp om søndagen. Drikker de før en kamp, bliver de sat af holdet, og det vækker voldsom vrede hos kammeraterne.

Et tiltrængt frikvarter

- Den ene gang om måneden drikker de til gengæld 20-25 genstande på en eftermiddag og aften. Det går hårdt ud over formen, og de satser ellers målbevidst på at blive så gode som overhovedet muligt. De ved det selv, men bruger alkoholkulturen til at styrke sammenholdet og give sig selv et tiltrængt frikvarter fra hverdagens benhårde krav. De er næsten alle under uddannelse, har job ved siden af og træner ishockey flere gange om ugen.

Selv når de gik i byen og drak meget, var ishockeyholdet gode til at styre hinanden. Blev en af dem for højtråbende, fik han skældud af de andre. Det er store fyre, og de lægger vægt på, at folk ikke skal være bange for dem (..).

Typisk for de 'almindelige' unge, jeg har talt med, er, at de mødtes for at hygge sig med hinanden eller dyrke en fælles interesse. Alkohol og hash var ikke samlingspunktet, men bare et 'smøremiddel', der skulle give stemning, hygge og et tiltrængt frikvarter (..).

² "De unge drikker med stor fornuft af journalist Hanne Moes Nielsen. Femina nr. 18, 1994"

SPØRGSMÅL

1. Hvordan adskiller pigerne sig fra drengene, hvis de kommer til at indtage for meget alkohol?
2. Hvilken funktion har alkoholen i "ishockeygruppen"?
3. Kan du genkende påstanden om, at de unge bruger alkoholen som et frikvarter til at slappe af i efter en anstrengt dagligdag?
4. Hvor enig er du i artiklens hovedkonklusion fra 1994 om, at de unge er gode til at styre deres eget og hinandens forbrug af alkohol? Holder konklusionen også i dag? Begrund dit svar.

ALKOHOLMISBRUG KAN BEGRÆNSES

Tale af professor David J. Hanson ved symposiet "Alcohol in Moderation". SMAB, 2000

Stoffet ætylalkohol er det samme over hele verden. Det eneste, der ikke er det samme, er den opfattelse og holdning mennesker har til stoffet, deres adfærd i forbindelse med det og konsekvenserne af deres indtagelse af det.

En vigtig ting i forbindelse med såvel alkoholpolitik som information om alkohol er at holde sig for øje, at selvom de fleste mennesker i de fleste grupper og samfund drikker, og selvom de ofte drikker hyppigt og i mange tilfælde dagligt, så har de færreste alkoholproblemer. Sådanne grupper kendes af de fleste europæere. De omfatter jøder, italienere, grækere, spaniere og portugisere. Der er tre væsentlige forhold, som gør sig gældende i forbindelse med disse grupper.³

For det første betragter de alkohol som et neutralt stof. Alkohol opfattes hverken som en gift, der lokker sine ofre, eller som en trylleeliksir der omdanner mennesker til det de gerne vil være. Det vigtige er den måde alkoholen anvendes på, og det er det som afgør om den er skadelig eller uskadelig.

For det andet har disse grupper to muligheder som begge er lige socialt og moralsk acceptable. Den ene mulighed er helt at afholde sig fra at indtage alkohol, og den anden er at indtage alkohol med måde. Det er imidlertid helt uacceptabelt, at nogen misbruger alkohol på noget tidspunkt, uanset årsagen.

For det tredje lærer man i disse grupper allerede i en tidlig alder at have et fornuftigt forhold til alkohol. De unge lærer gode drikkevaner af deres forældre, hvis adfærd de efterligner. Hvis de nogensinde drikker for meget, gør de det i hjemmets betryggende omgivelser, hvor de kan få gode råd om hvordan man bør

opføre sig. De lærer ikke at drikke på universitetet, i militæret eller i lignende sammenhænge.

Det er klart, at alkoholpolitik og alkoholinformation som ikke skelner mellem fornuftig indtagelse af alkohol og alkoholmisbrug, og som stigmatiserer alkohol som et giftstof og brændemærker dem der indtager alkohol i moderate mængder, som accepterer beruselse som en undskyldning for en adfærd der ellers ikke ville være acceptabel, eller som forsøger at forhindre unge i at indtage alkohol under nogen omstændigheder ikke har store chancer for at nå de ønskede resultater.

Alkoholpolitik bør ikke fokusere på selve alkoholen, men snarere på den måde den opfattes og indtages på. En politik der ikke tager hensyn til det ækvivalente absolutte indhold af alkohol i standardenheder af alkoholiske drikke, vil selvfølgelig utilsigtet være vildledende. Men vores meninger er i vid udstrækning vigtigere end hvordan og hvor meget folk drikker. Dette kommer tydeligt til udtryk på flere måder på gruppe- og samfundsniveau.⁴

Tab af hæmninger. Europæere og nordamerikanere mener generelt, at beruselse får folk til at miste hæmningerne, og dette fører sommetider til "uhæmmet" adfærd i Europa og Nordamerika. Beruselse er en behagelig 'pause' hvor man kan gøre det man normalt ikke ville turde gøre. "*Det var ikke mig, men alkoholen*". Behovet for en sådan undskyldning kan faktisk være en begrundelse for beruselsen.⁵

I mange samfund mener man imidlertid ikke, at beruselse fører til, at man mister hæmningerne, og derfor

³ Hanson, David J. Preventing Alcohol Abuse: Alcohol, Culture, and Control. Westport, CT: Praeger, 1995

⁴ Douglas, Mary (Ed.) Constructive Drinking: Perspectives on Drink from Anthropology. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1987

⁵ Room, Robin. The impossible dream? Journal of Substance Abuse, 1992

fører beruselse ikke til hæmningsløs adfærd i disse samfund. Det gælder bl.a. yurunafolket i ydamerika⁶, befolkningen i Vicos i Andesbjergene i Peru⁷, cambaerne i det østlige Bolivien⁸, aritamaerne i det nordlige Colombia⁹, indbyggerne på Ifalukatollen på Caroline Islands¹⁰, takashimaerne i Japan¹¹ og mixtecerne i Mexico¹². I alle disse samfund drikker folk sig ofte sanseløst berusede, men de *bliver aldrig nogensinde* uhæmmede i deres adfærd.

Mål for aggression. De acceptable mål for aggression under beruselse varierer fra gruppe til gruppe. Kvinder udsættes aldrig for aggressioner af berusede ægtemænd i cunafolket i Centralamerika¹³, hvorimod kvinder ofte lider overgreb fra berusede mænd i ainubefolkningen i det nordlige Japan¹⁴.

Børn udsættes aldrig for overgreb af berusede forældre blandt chamulafolket i det centralamerikanske højland¹⁵. Drikkende ægtefæller overfalder sommetider hinanden eller deres børn i Nordamerika, men så godt som aldrig deres forældre.

6 Nimuendaju, C. Tribes of the Lower and Middle Xingu River, In: Stewart, J. H. (Ed.) Handbook of South American Indians. Government Printing Office, 1948

7 Mangin, William. Drinking among Andean Indians. Quarterly Journal of Studies on Alcohol, 1957

8 Heath, D Wight B. Drinking patterns among the Bolivian Camba. Quarterly Journal of studies on Alcohol, 1958

9 Reichet-Dolmatoff, G., and Reichel-dolmatoff, A. The People of Aritama. London: Routledge & Kegan Paul, 1961

10 Burrows, E. G. From value to ethos on Ifaluk atoll. Southwestern Journal of Anthropology, 1952; Bates, M., and Abbott, D. P. Coral Island: Portrait of an Atoll. New York: Scribner's Sons, 1958

11 Norbeck, Edward. Takashima: A Japanese Fishing Community. Salt lake City, UT: University of Utah Press, 1954

12 Romney, Kimball, and Romney, Romaine. The Mixtecos of Juxtlaahuaca, Mexico. In: Whiting, B. B. (Ed.) Six cultures: Studies of child Rearing. New York: Wiley, 1963

13 Wafer, Lionel. New Voyage and Description of the Isthmus of America. Oxford: The Hakluyt Society, 1934

14 Washburn, Chandler. Primitive Drinking: A Study of the Uses and Functions of Alcohol in Preliterate Societies. New York: College and University Press, 1961

15 Bunzel, Ruth. The role of alcohol in two Central American cultures. Psychiatry, 1994

Situationsbetingede normer. Blandt maorierne i New Zealand foregår drikkeri ved særlige *drikkesammenkomster eller drikkefester*. Ved *drikkesammenkomsterne* bliver deltagerne normalt søvnige og afslappede. Ved *drikkefesterne* bliver de som regel glade og larmende og ofte også voldelige. Desuden er der seksuelle undertoner, og deltagerens adfærd er normalt egocentreret og selvpromoverende.¹⁶

Hos tairabefolkningen i Okinawa er der ingen aggressioner, når mænd og kvinder drikker sammen, men når det kun er mænd der drikker sammen, forekommer der sommetider skænderier og slagsmål. Når tecospanerne i Mexico drikker sammen, opstår der aldrig vold, men når de drikker sammen med andre, er skænderier, konflikter og slåskampe almindelige¹⁷. Chippewaerne i Minnesota skelner mellem hvidt drikkeri (som er kendetegnet ved en vis sømmelighed) og indiansk drikkeri, der er kendetegnet ved larmende adfærd og hyppige aggressioner. Den hvide drikkeadfærd finder typisk sted når chippewaerne drikker på hvide barer, mens indiansk drikkeri typisk finder sted på indianske barer. En hvid antropolog fortæller hvordan "bekendte blandt chippewaerne som uforventet mødte forfatteren på en indiansk bar holdt op med at drikke på den indianske måde og drak på den hvide måde, så længe samtalen varede."¹⁸

16 Ritchie, James. The Making of the Maori: A Case Study of a Changing Community. Wellington, New Zealand: A. H. & A. W. Reed, 1963

17 Marezki, Thomas W., and Marezki, Hatsumi. Taira: An Okinawan Village. In: Whiting, B. B. (Ed.) Six Cultures: Studies of Child Rearing. New York: Wiley, 1963

18 Westermeyer, J. Options regarding alcohol use among the Chippewa. American Journal of Orthopsychiatry, Poe, C. Angel to the Papagos. San Antonio, TX: Naylor Co., 1964; Underhill, Ruth M. Singing for Power: The Song Magic of the Papago Indians of Southern Arizona. New York: Columbia University Press, 1939; Davis, Edward H. The Papago Ceremony of Vikita. In: Hodge, F. W. (Ed.) Indian Notes and Monographs. Vol. 3, No. 4. New York: Museum of the American Indian. Heye Foundation, 1920; Joseph, A., Spicer, R. B., and Chesky, J. The Desert People: A Study of the Papago Indians. Chicago: University of Chicago Press, 1949

Disse forskelle i adfærden kan virke overraskende, men hvor mange europæere og nordamerikanere opfører sig på samme måde til et bryllup som til en nytårsfest?

Beruset adfærd kan ændre sig med tiden. Genetiske forskelle kan ikke forklare, hvorfor der er forskelle mellem forskellige gruppers adfærd i beruset tilstand, for adfærden ændrer sig ofte med tiden. F.eks. plejede mændene blandt papagofolket i det sydlige Arizona at drikke tæt, kaste op, drikke tæt igen, kaste op igen og fortsætte på denne måde i lang tid, men de opførte sig altid ordentligt. Livet i arbejdslejligheder fra 1933 og frem samt militærtjeneste under 2. verdenskrig bragte imidlertid papagoerne i tæt kontakt med hvide, og de hvides opfattelse af at alkohol får en til at miste hæmningerne, således at der er en undskyldning for uacceptabel adfærd. Ved krigens slutning havde mange papagomænd tilegnet sig en uhæmmet drikkeadfærd.¹⁹

På Tahiti i det sydlige Stillehav drak man derimod oprindeligt tæt og opførte sig voldeligt efter at søfolk og handelsfolk havde lært befolkningen alkohol at kende. Nu drikker befolkningen tæt, men de bliver ikke voldelige, når de er berusede.²⁰

Beruset adfærd kan ændre sig hurtigt. Mange mennesker i Europa og Nordamerika har oplevet situationer hvor berusede personer pludselig bliver klar over at de skal opføre sig sobert og derfor gør

det. Det kan f.eks. være hvis de ser en bilulykke hvor de så ringer efter en ambulance, styrer trafikken udenom, giver førstehjælp og på anden vis yder nødvendig assistance.

Beruset adfærd holder sig som regel inden for de grænser, der gælder i samfundet. Lepchaerne i Himalaya er utroligt optaget af sex, som er det mest almindelige samtaleemne, og de er særdeles promiskuøse. De har imidlertid meget strenge regler som forbyder incest, hvortil de regner seksuelt samvær med slægtning i lige linie i ni generationer tilbage på fædrene side og fire generationer tilbage på mødrene side samt med en lang række personer man er beslægtet med gennem ægteskab. Ligeegyldigt hvor berusede, de bliver, bryder lepchaerne *aldrig* denne regel. Selv når de er berusede, holder de sig inden for de grænser, der gælder i deres samfund.

Historikerne har givet utallige eksempler på dette fænomen i forbindelse med de første forbindelser mellem oprindelige folk og europæiske nybyggere i Nordamerika. De oprindelige folk oplevede ofte at nybyggerne brugte alkohol som undskyldning for en adfærd, der ellers ikke ville være acceptabel. Men når de oprindelige amerikanere overskred de grænser der gjaldt for nybyggerne, havde det ofte katastrofale konsekvenser. Derefter opførte de oprindelige amerikanere sig på en tilsyneladende uhæmmet måde når de var berusede, men de overskred sjældent de generelt accepterede grænser da de havde erfaret, at dette kunne være katastrofalt.

Konklusion I: Samfund har den type beruset adfærd, de tillader.

Psykologiske undersøgelser har kastet yderligere lys over dette 'tænke-drikke'-fænomen.²¹

¹⁹ Poe, C. Angel to the Papagos. San Antonio, TX: Naylor Co., 1964; Underhill, Ruth M. Singing for Power: The Song Magic of the Papago Indians of Southern Arizona. New York: Columbia University Press, 1939; Davis, Edward H. The Papago Ceremony of Vikita. In: Hodge, F. W. (Ed.) Indian Notes and Monographs. Vol. 3, No. 4. New York: Museum of the American Indian. Heye Foundation, 1920.

²⁰ Levy, R. I. Ma'ohi drinking patterns In the Society Islands. Journal of the Polynesian Society, 1966, 75, 304-320; Conrad, Barnaby. Tahiti. New York: Viking Press, 1962; Rowe, N. A. Voyage to the Amorous Islands. London: Andre Deutsch, 1955; Banks, Sir Joseph. The Endeavour Journal of Joseph Banks, 1768-1771. 2nd ed. Beaglehole, J. C. (Ed.)

²¹ Marlatt, G. Alan, and Rohsenow, Damaris J. The think-drink effect. Psychology Today, 1981

Alkoholisk adfærd. Laboratorieundersøgelser har vist at alkoholikere, der får besked på ikke at drikke i et vist antal timer (hvilket kontrolleres gennem åndedrætsmålinger) og derefter får en placebodrink, oplever fysisk og psykisk lettelse. Når de samme personer får alkohol som de fejlagtigt tror ikke er alkohol, føler de stadig et pres.²²

Dette fænomen kan måske forklare de historier, man hører, om alkoholiske præster som ikke længere drikker, men som indtager nadvervinen uden at det medfører nogen form for afhængighedslignende adfærd. De tror simpelthen ikke, at de rent faktisk drikker alkohol.

Angst. Forskning har også vist at mænd som fejlagtigt tror de har drukket alkohol, er mindre angste i sociale sammenhænge. Derimod bliver kvinder som fejlagtigt tror, de har indtaget alkohol, mere nervøse i sociale sammenhænge.²³

Aggression. Omhyggeligt udførte dobbeltblinde laboratorieundersøgelser har vist, at mænd som fejlagtigt tror, de har drukket alkohol, bliver mere aggressive.

De bliver imidlertid relativt mindre aggressive, når de tror, de udelukkende har drukket tonicvand, men rent faktisk har drukket tonicvand med alkohol.²⁴

Seksuel ophidselse. Mænd bliver generelt mere seksuelt ophidsede af at se erotiske film og billeder, når de fejlagtigt tror, de har indtaget alkohol. Ophidselsen måles ved hjælp af et apparat, som registrerer rejsning af penis. Kvinder fortæller, at de føler sig mere ophidsede af at se erotiske film og billeder, når de fejlagtigt tror, de har indtaget alkohol. Målinger af blodstrømmen i vagina viser imidlertid,

at de rent fysisk bliver mindre ophidsede.²⁵ Det er klart, at det, man tænker, kan være vigtigere end det, man drikker.

Dette fører til konklusion II: **Samfund har den form for beruset adfærd de forventer at have.**

Ved at kombinere de to første konklusioner, når vi frem til den endelige konklusion: Samfund har den form for beruset adfærd, de forventer og tillader. Der er selvfølgelig en tæt sammenhæng mellem det et samfund forventer, og det, det tillader. Vi skal derfor acceptere sandheden i det gamle kinesiske ordsprog, der lettere omskrevet lyder således:

Drikkeproblemer skyldes ikke alkohol, men mennesker og de samfund, de lever i.

Denne artikel blev første gang fremlagt under titlen "Cultural Immunity from Alcoholism: Types of Beverages, Cultures and Drinking" på symposiet "Alcohol in Moderation", som blev afholdt i Oslo den 27. oktober 2000. Symposiet var arrangeret af SMAB.

25 Crowe, L. c., and George, W. H. Alcohol and human sexuality: Review and integration. *Psychological Bulletin*, 1989

SPØRGSMÅL

1. Hvorfor konkluderer artiklen, at et givent samfund har den type beruset adfærd som det tillader?
2. Hvorfor er det i virkeligheden vigtigere, hvad mennesker tænker om alkohol end alkoholen i sig selv, når vi skal forstå beruset adfærd?
3. Hvordan kan alkoholmisbrug undgås ifølge teksten? Er du enig?

22 Ibid

23 Ibid

24 Bushman, B. J., and Cooper, H. M. Effects of alcohol on human aggression: An integrative research review. *Psychological Bulletin*, 1990

HVAD ER AFGØRENDE FOR, AT MAN DRIKKER?

Elev-kommentarer, Borupgaard Amtsgymnasium 2004

Interviews udført af Merete Møller Olesen

SPØRGSMÅL

1. Hvad er de væsentligste begrundelser for at drikke ifølge de unge selv? Kan du genkende begrundelserne?
2. Er der begrundelser for at drikke alkohol, som de unge ikke selv kommer med, men som du har fået kendskab til i dette afsnit? Begrund dit svar.
3. Hvor holdbare vil du vurdere udsagnene til at være, når vi skal forstå, hvorfor unge drikker? Begrund dit svar.

"Jeg tror grunden til, at man begynder at drikke, er, at man vil være med i det samvær der nu engang er når man drikker. Man oplever sine venner på en helt ny måde, kommer nemmere i kontakt med andre, men nok også pga. man ikke vil være outsider og gå glip af noget. At drikke er noget man kan være fælles om, ikke kun med ens jævnaldrende."

"Jeg tror det er fordi man i første omgang vil være lidt sej, man vil gerne være med hvor tingene sker og ikke gå glip af noget. Det er nærmest en selvfølge, at teenagere drikker, så når man kommer i den alder så falder det naturligt ind i samværet med andre jævnaldrende; hvis du ikke drikker, så er du ikke med i 'inderkredsen', du er ikke sej. Det kan også give status, hvis man er mere erfaren end ens jævnaldrende, de ser op til en. Du tager nærmest ikke beslutningen selv, det er en naturlig udvikling i ungdommen. Det er kun de meget stærke der kan sige fra og dermed lukke sig ude af det fællesskab, som alkoholen giver."

"Jeg tror, at det kommer meget an på stedet og anledningen. Hvem man fester/sidder sammen med. Om man skal til sport eller arbejde dagen efter. Hvilken social eller kulturel baggrund man har, fx om man er 'kristen' dansker eller 'muslimsk'indvandrer. Om man har lyst! Jeg tror også 'drikkeri' har meget at gøre med hvor gammel man er, når man ikke er så gammel (14-15/16 år), drikker mange fuldstændig sindssygt, mens når man bliver ældre (17-19 år), nyder man mere hyggen omkring 'drikkeriet'".

"Venner og omgangskreds. Hvad er de vant til? Alder. Det er klart, at når man er til fest og har drukket, er det meget nemmere at bryde isen, møde nye mennesker. Som tiden er lige nu, kunne jeg ikke forestille mig, at det er fedt at gå til fest uden at have drukket - sådan er 'kulturen' bare, det er sådan det skal foregå, det med at drikke er jo også

tæt forbundet med flirt og 'at skulle score'. - Det gør det meget nemmere. Drikkespil er ofte en god start. Alle er lige, alle er med i fællesskabet - og så har man det jo også sjovt."

"Jeg er ikke en, der drikker ret meget. Jeg har aldrig prøvet at være fuld (altså plørestiv). Men det er vel: Smagen, påvirkningen, vennerne, fællesskabet, hyggen. Man er jo heller ikke helt sig selv, for man glemmer alt og alle omkring sig. Man har lettere ved at score og slå sig løs."

"Jeg mener, at fester og andres indflydelse kan få en til at drikke. Når man drikker, bliver man en del af fællesskabet, og derfor er der mange, der drikker selvom de egentlig ikke har lyst! Der er mange der drikker for at kunne slappe mere af og slippe hæmningerne. Ølspil er ofte en god måde at komme ind i fællesskabet på, da man sjældent kan komme til at føle sig uden for."

"Ens egen holdning og opdragelse omkring alkohol. Ens miljø, venner (gruppepres). Nutiden. At det er in at drikke, derfor gør mange det også, da man skal følge med tiden. Oplevelser, fra ting der er sket omkring alkohol. Og det kan være dårlige eller gode oplevelser. Man vil gerne følge med de andre, man vil hygge og have en sjov ting at lave med sine venner. Det at man har en omgangskreds der drikker meget eller lidt, har også stor betydning. Men det gælder om at have sin egen holdning, så man ikke kommer galt af sted, for man styrer det selv i sidste ende."

"Venner, omgangskreds! Hvornår begynder de at drikke, hvad drikker de og hvor meget. Forældres holdning spiller også en rolle, men jeg tror ikke at den er afgørende for om man drikker. Kommer vel også an på hvilket miljø man er vokset op i. Meget strengt, religiøst miljø tillader måske ikke konsumering af alkohol."